

ივმარი

გაზეთის ღირსი				
თვე	მან.	კ.	თვე	მან.
12	10	6	6	6
11	9	5	5	5
10	8	4	4	4
9	7	3	3	3
8	6	2	2	2
7	5	1	1	1

ცალკე ნომერი — ერთი შუბრა

გაზეთის დასაგებად და ყველა განცხადებასა დასასუქლად უნდა მიმართოს: თვითონ რედაქციას ახალ-საბჭოების ქრისტე, სახლი № 9, 2-ს ნი-დეველის სავაჭროს, გოლივიანის პრინციპული, წყაროების განაწესებულ საზოგადოების გან-ცხადების სთავად-ახალი პანის სახლში, სა-სახლის ქრისტეზე.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპიტალი.

1877—1888

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

1877—1888

აღუქმანდრე მინიერის ძე ყაზბეგი აუწყებს გარდაცვალების ად-დას თვისას ელისხანევი ესტატის ასულის ყაზბეგისას, 22-ს ამ თვისას, და სისხლის სათესვას და სანათობას დაქრისტენ განსვენებულად დასაფლავებულ 26-ს ივნისს, ყაზბეგში.

თქმულისა ის იყო, რომ არავინ უური არ ათხოვა, რადგანაც ამ შუბონვევაში უურის თხოვა და უ-მსახურებელი უიდალო იქნებო-და.

ამას იმიტი გამტკიცებთ, რომ ბ-ნ ავალიშვილის გარდა სხვა ყველა, კრებაში ამ საგანზედ მოლაპარაკ-ებში, აფტაუბით და დიდის სისხ-რულით მიიღო აზრი ორთა ბანე-ლა შერეობის და ამ შერეობის გამო ბევრი გულ-მხურვალე სი-ტუპაც ითქვა. ამ სახით ბ-ნი ავა-ლიშვილი სულ მარტო-მარტო დარჩა თავის მუყურებულ ნათქ-ვაში. ასს საცხედ მუტი იყო იმ კრებაზედ და არც ერთმა მათგან-მა არ მოიწადინა არამც თუ მო-მხრეთა მან ავალიშვილის, არა-მედ სხა, კრები არ დასძინა იმის შესახებ, რაც ბ-ნ ავალიშვილი სიტყვა, და ამ სახით იმისი ნათქვა-ში თითქო ერთს უურში შეუღვა და მეორედამ გაუშვა. ამაზედ მუტი სიტყვის შემბრუნება იქნება მუ-ყაზბეგ? ამაზედ ძლიერი განაჩენი დახადილება და ვისიმე ნათქვა-ში?

მეორე შემთხვევა თქმული აზრი უნდა გამოვლენა იმ ჩვენის კრებისა გარ-საცა წინადადება შერეობის გარ-ჩვეულ იქნა, ამას ამტკიცებს თვით განაჩენი კრების, ერთ-ხმად დადგე-ნილი. თუ ეს საკითხი არ არის, ვიმაწმებთ მიუღეს ასს საცხედ ბიხისა და თვითონ რედაქციის «Ho-ხოე ობოპრნიე»-სას, რომლის ზო-გიერთნი წევრნიც დაესწრნენ სე-ნებულს კრებაზედ.

სისხა, ყიზილარისა და მოზლარის მხ-რენი, უნახავს იქ ორი სოფელი ქა-რთელთაგან დასახლებული. ერთს სო-ფელში 60 კომლამდე და მეორეში 41-ით. დედაცქემა რუსული სრუ-ლილი არ იციან და ქართულს წინ-დად დასაწაკობენ. ახლა-მხლო მცხოვრებელს ყაზახებს და იმათ სხ-ლობას სრულიად არ ეყარებიანო. მამაკაცებს-კი ცოტა შესცვლილი ენა, თუმცა მინც სამოხადე კარგად ლა-რაკობენ თავიანთს დედა-ენაზეო. ე-ისაც ყაზახის ქალი შეუთავს, იმათ ცოლებს თითქმის რუსული დაპე-წყებითა და შეილება ის გზრდებით, რომ რუსული არ იციანო. ბ-ნ ხა-ხანაშვილს ამ ახალ-შენებში შეუკრე-ბია რამდენიმე სახალხო ლექსიცა. მომეტებული ნაწილი ლექსებისა ის-ტორიულის შინაარსისაა. ბ-ნი ხა-ხანაშვილი ამ მოკლე ხანში აპირაზს ლექსების წასვლას და იქამ თუმცის თუმცის ყოფა-ცხოვრების შესასწავ-ლად. მოსკოვში დაბრუნების შემდეგ ბ-ნი ხანაშვილი წარუდგენს თავის სატერაგრაფიო მოგზაურობაზე მო-სწენებას მოსკოვის ანტროპოლოგიისა, ბუნების-მეტეოლოგიისა და ენოგრა-ფიის სამიწარატორო საზოგადოებას, რომლის წევრადაც ითვლება ჩვენი ას-ღ-გზა ენოგრაფი და რომლისაგანაც აქვს მიცემული ცხრედ-წოდებული OT-კრატის ანტი-სახლმეოლოგი სა-რულის სამეცნიერო და სატერაგრაფიო გამოკვლევითის. ბ-ნი ხანაშვილი შემოღობილამ მოსკოვში და-ჩრება უნივერსიტეტში და მეცნიერ-სახისისზე დასწრის დასტრატოკას: „რა გულენა ჰქონდა ბიხანტის სა-ქართელოს სახელმწიფო და სო-ციოლოგის ცხოვრებაზე“ ამის შემ-დეგ უკვე მიცემს საგანი საპროფე-სოროდ. ასეთს სანად ბ-ნ ხანაშ-ვილს უყუ აპოურჩევა ისტორია აღმოსავლეთისა.

«Новое Обозрение» - ს გუმბ-დელოს ნომერი № 155) ერთი წე-რელი იყო დაბეჭდილი, ქუთაისი-დამ მოწერილი, შესახებ ჩვენთა საადგილ-მამული ბანკების შეერ-თებისა. პატრიცეპული ავტორი თვითონ საგნის ბუნებასა და ვითა-რებაზედ არაფერს ჰქონაწარმოებ, ერთის სიტყვითაც არ იხსენიებს მას თუ—რა გზით, რა პირობით მის ამავედ და ორთა ბანკთა შო-რის ხიდი შეერთებისა, ერთის სი-ტუკით, თვითონ საგნის შიგნუ-ლიობას და თორეკმულა გვერდის უქცევს, თითქო ამ საქმეში ეს მხა-რე საგნისა არ შეადგენდეს არს-ფერს საკუთარსმიერისა: მიუღის წერილობადამ მარტო ისა სჩანს გარ-ბეჭვით და ხაზ-განმით, რომ იგი იმედურებასა და სამედურავის მიხეზად გვითითებს ბ-ნ ავალიშვილის მართ-ლადა-წინ დაუბეჭვ სიტყვაზედ, ტუილიანს ბანკის საზოგადო კრე-ბაში წარმოა თქმულზედ ამ საგნის შესახებ.

არ ამოვდოდა და სიტყვა არ შეე-ბრუნებინათ ბ-ნ ავალიშვილისათვის, რომელმაც ცოტა წინ-დაუხედავად და მა-უკვირებლად ასხენა ჩვენი იმიერნი მოძმენი.

ჩვენის საზოგადო კრების ხმის ამოღებლობას ბ-ნ ავალიშვილის ნათქვამზედ ავტორი ამყარებს „Ho-ხოე ობოპრნიე“-ს წერილებზედ და კრებაზედ დამსწრე კაცების მო-წიშობაზე. „Новое Обозрение“-ს წერილები არ წავგივითახვს ჩვენ და დამსწრე კაცების მოწიშობაზედ-კი ამას ვიტყვით, რომ იმათ ის არ გადაუციათ ავტორისათვის, რაც მართლაც კრებაზედ მოჰქვა. ჩვენ ბევრი სავანი არ ვიცით იმისთანა, რომელმაც ისეთის გულ-მხურვა-ღებითა და გულის ტკივილით მო-ჰკვებობადეს კრება, რომ გორც ამ შეერთების საგანისა. ათ თუ თორ-მეტ კაცზედ მეტმა და მათ მორის ორმა გამგეობის წევრმაც იფაპა-რაგა ამ შეერთების გამო და არც ერთს მათგანს დიდის სისხარულის და სიამოვნების გარდა არა გამო-უოქვამს-რა ამ შეერთების გამო.

ასმი იმითი გამტკიცებთ, რომ ბ-ნ ავალიშვილის გარდა სხვა ყველა, კრებაში ამ საგანზედ მოლაპარაკ-ებში, აფტაუბით და დიდის სისხ-რულით მიიღო აზრი ორთა ბანე-ლა შერეობის და ამ შერეობის გამო ბევრი გულ-მხურვალე სი-ტუპაც ითქვა. ამ სახით ბ-ნი ავა-ლიშვილი სულ მარტო-მარტო დარჩა თავის მუყურებულ ნათქ-ვაში. ასს საცხედ მუტი იყო იმ კრებაზედ და არც ერთმა მათგან-მა არ მოიწადინა არამც თუ მო-მხრეთა მან ავალიშვილის, არა-მედ სხა, კრები არ დასძინა იმის შესახებ, რაც ბ-ნ ავალიშვილი სიტყვა, და ამ სახით იმისი ნათქვა-ში თითქო ერთს უურში შეუღვა და მეორედამ გაუშვა. ამაზედ მუტი სიტყვის შემბრუნება იქნება მუ-ყაზბეგ? ამაზედ ძლიერი განაჩენი დახადილება და ვისიმე ნათქვა-ში?

ჩვენ შევიტყუთ, რომ ბ-ნ კ. დოდაშვილს, რომელიც სწავლიდა მოსკოვის მატერიალურ და სურთო-მოლოგიების სკოლაში და რომელმაც დაბეჭდა ჩვენს გაზეთში წერილი ქა-რთულს წინადადება, დაუწერა ახლა სამკა-ლი რუსული რეფერატე ქართლის ენის შესახებ. ავტორს ვანხარავ აქვს შემოღობაზე წაიკითხოს თვისი ნა-შრომი აღმოსავლეთის სიბეღელთა მო-ყვარულობის“ საზოგადო კრებაზე, საცა ახალგაზღ და გრამატიკოსი წეე-რად აუჩრევიათ. ეს საზოგადოება ცალკე განყოფილენა მოსკოვის სა-ანბროლოგიო საზოგადოების, რომ-ლის თე-მედლომარედ ითვლება მუელ-ღე განსვენებულის გრაფის უეარო-ვისა.

ჩვენ შევიტყუთ, რომ ბ-ნ კ. დოდაშვილს, რომელიც სწავლიდა მოსკოვის მატერიალურ და სურთო-მოლოგიების სკოლაში და რომელმაც დაბეჭდა ჩვენს გაზეთში წერილი ქა-რთულს წინადადება, დაუწერა ახლა სამკა-ლი რუსული რეფერატე ქართლის ენის შესახებ. ავტორს ვანხარავ აქვს შემოღობაზე წაიკითხოს თვისი ნა-შრომი აღმოსავლეთის სიბეღელთა მო-ყვარულობის“ საზოგადო კრებაზე, საცა ახალგაზღ და გრამატიკოსი წეე-რად აუჩრევიათ. ეს საზოგადოება ცალკე განყოფილენა მოსკოვის სა-ანბროლოგიო საზოგადოების, რომ-ლის თე-მედლომარედ ითვლება მუელ-ღე განსვენებულის გრაფის უეარო-ვისა.

ეს სამედურავი რომ პატრიცეპულს ავტორს მარტო ბ-ნ ავალიშვილზედ შეეყენებინა, ჩვენ არას ვიტყვით და მის წერილს დედეს სალოპარა-კო საგანად არ გვახედითო, რად-განაც ბ-ნი ავალიშვილი, თუ დი-ნასავად საჭიროდ, თვითონ გს-ცემდა ასე თუ ისე პასუხს. ჩვენ თუ დედეს ამ საგანზედ ჩამოგვა-დგო სიტყვა, მარტო იმისათვის, რომ ავტორის ისე ბ-ნ ავალიშვილს არ ემედურება, რომ გორც თვით ტუი-ლიანს ბანკის საზოგადო კრებას, საცა ვითამ მარტო იმის კაცს ხმა

რომდებრ იჯდა, და ანტონისკენ მი-წვირე.

— იტარებენ?
— ძალიან.

ხელი გამოართვი — თანესავით უხურდა.

— ხომ იცი—დაუწყე მამაშვილუ-რის კოლოთი.—იცი, თუ გულზედ ადამიანს, რომ მაემეგება ხოლმე აღმინებს, რო-ცა თვისი ფეხებს იმას განუზიარებს, ვისაც იგი უყვარს და პატივს სცემს. შენ ჩემზე სჯობა იმისათვის, რომ აწელიაფერი პარდაპირ აღმოგიქვი, არა დახედავ-რა. შენ სტყუა და ამ მხრივ სიამარვე არ მოგიძღვის. თუ ისე გელაპარაკებოდა, მხოლოდ იმი-ნათვის, რომ განსაძლესა და სა-ფრთხეს ამეცილებინე. ამა ახლა მი-თხარი, მეგობრებო ერთ მე და შენ თუ მტრები?

— მეგობრები, — მიპასუხა ანტო-ნისა.

უყურად იგი დაიხარა ჩემსკენ და გულზედ მომეკრა. ყმაწვილი ქალი სტარიდა. მეც ძალიან ვეუბ ადულ-

რომდებრ იჯდა, და ანტონისკენ მი-წვირე.

— იტარებენ?
— ძალიან.

ხელი გამოართვი — თანესავით უხურდა.

— ხომ იცი—დაუწყე მამაშვილუ-რის კოლოთი.—იცი, თუ გულზედ ადამიანს, რომ მაემეგება ხოლმე აღმინებს, რო-ცა თვისი ფეხებს იმას განუზიარებს, ვისაც იგი უყვარს და პატივს სცემს. შენ ჩემზე სჯობა იმისათვის, რომ აწელიაფერი პარდაპირ აღმოგიქვი, არა დახედავ-რა. შენ სტყუა და ამ მხრივ სიამარვე არ მოგიძღვის. თუ ისე გელაპარაკებოდა, მხოლოდ იმი-ნათვის, რომ განსაძლესა და სა-ფრთხეს ამეცილებინე. ამა ახლა მი-თხარი, მეგობრებო ერთ მე და შენ თუ მტრები?

— მეგობრები, — მიპასუხა ანტო-ნისა.

უყურად იგი დაიხარა ჩემსკენ და გულზედ მომეკრა. ყმაწვილი ქალი სტარიდა. მეც ძალიან ვეუბ ადულ-

რომდებრ იჯდა, და ანტონისკენ მი-წვირე.

— იტარებენ?
— ძალიან.

ხელი გამოართვი — თანესავით უხურდა.

— ხომ იცი—დაუწყე მამაშვილუ-რის კოლოთი.—იცი, თუ გულზედ ადამიანს, რომ მაემეგება ხოლმე აღმინებს, რო-ცა თვისი ფეხებს იმას განუზიარებს, ვისაც იგი უყვარს და პატივს სცემს. შენ ჩემზე სჯობა იმისათვის, რომ აწელიაფერი პარდაპირ აღმოგიქვი, არა დახედავ-რა. შენ სტყუა და ამ მხრივ სიამარვე არ მოგიძღვის. თუ ისე გელაპარაკებოდა, მხოლოდ იმი-ნათვის, რომ განსაძლესა და სა-ფრთხეს ამეცილებინე. ამა ახლა მი-თხარი, მეგობრებო ერთ მე და შენ თუ მტრები?

— მეგობრები, — მიპასუხა ანტო-ნისა.

უყურად იგი დაიხარა ჩემსკენ და გულზედ მომეკრა. ყმაწვილი ქალი სტარიდა. მეც ძალიან ვეუბ ადულ-

რომდებრ იჯდა, და ანტონისკენ მი-წვირე.

— იტარებენ?
— ძალიან.

ხელი გამოართვი — თანესავით უხურდა.

— ხომ იცი—დაუწყე მამაშვილუ-რის კოლოთი.—იცი, თუ გულზედ ადამიანს, რომ მაემეგება ხოლმე აღმინებს, რო-ცა თვისი ფეხებს იმას განუზიარებს, ვისაც იგი უყვარს და პატივს სცემს. შენ ჩემზე სჯობა იმისათვის, რომ აწელიაფერი პარდაპირ აღმოგიქვი, არა დახედავ-რა. შენ სტყუა და ამ მხრივ სიამარვე არ მოგიძღვის. თუ ისე გელაპარაკებოდა, მხოლოდ იმი-ნათვის, რომ განსაძლესა და სა-ფრთხეს ამეცილებინე. ამა ახლა მი-თხარი, მეგობრებო ერთ მე და შენ თუ მტრები?

— მეგობრები, — მიპასუხა ანტო-ნისა.

უყურად იგი დაიხარა ჩემსკენ და გულზედ მომეკრა. ყმაწვილი ქალი სტარიდა. მეც ძალიან ვეუბ ადულ-

ველეტონი

ანტონისა ბაზარაძე

მთავრობის შექმნისათვის ცხარეკამათი

— მაშ დასაძინებლად არ წახალ-დეთქი? — ვითოხე.

— არა, როგორღაც ძილის გუნე-ბაზედ ვარ ვარი.

— თუ დიდხანს დაჩრები აქ, დი-ქანებდა და შენი ეს არის ნაქები სი-მშენიერე ცოტაოდე ბრწყინაღლებას დაქარაღებ.

— ექ, ძალიან საჭიროა!

— ოპო, გეტუბა გერ კედამ აუად ყოფილხარ?

— დიდა, კარგად არა ვარ, ემიძო.

— ცოტა ხანს ვაგუშვდი და შემდეგ, იმის მივირე, რომ წავსულიყავი, ყმა-წვილის ქალის პარდაპირ ჩაპოვექვი საფარქლმზე, რომელმაც ის იყო

*) იხ. „ველეტონი“ № 121, 124, 125, 126, 128 და 129.

რომდებრ იჯდა, და ანტონისკენ მი-წვირე.

— იტარებენ?
— ძალიან.

ხელი გამოართვი — თანესავით უხურდა.

— ხომ იცი—დაუწყე მამაშვილუ-რის კოლოთი.—იცი, თუ გულზედ ადამიანს, რომ მაემეგება ხოლმე აღმინებს, რო-ცა თვისი ფეხებს იმას განუზიარებს, ვისაც იგი უყვარს და პატივს სცემს. შენ ჩემზე სჯობა იმისათვის, რომ აწელიაფერი პარდაპირ აღმოგიქვი, არა დახედავ-რა. შენ სტყუა და ამ მხრივ სიამარვე არ მოგიძღვის. თუ ისე გელაპარაკებოდა, მხოლოდ იმი-ნათვის, რომ განსაძლესა და სა-ფრთხეს ამეცილებინე. ამა ახლა მი-თხარი, მეგობრებო ერთ მე და შენ თუ მტრები?

— მეგობრები, — მიპასუხა ანტო-ნისა.

უყურად იგი დაიხარა ჩემსკენ და გულზედ მომეკრა. ყმაწვილი ქალი სტარიდა. მეც ძალიან ვეუბ ადულ-

რომდებრ იჯდა, და ანტონისკენ მი-წვირე.

— იტარებენ?
— ძალიან.

ხელი გამოართვი — თანესავით უხურდა.

— ხომ იცი—დაუწყე მამაშვილუ-რის კოლოთი.—იცი, თუ გულზედ ადამიანს, რომ მაემეგება ხოლმე აღმინებს, რო-ცა თვისი ფეხებს იმას განუზიარებს, ვისაც იგი უყვარს და პატივს სცემს. შენ ჩემზე სჯობა იმისათვის, რომ აწელიაფერი პარდაპირ აღმოგიქვი, არა დახედავ-რა. შენ სტყუა და ამ მხრივ სიამარვე არ მოგიძღვის. თუ ისე გელაპარაკებოდა, მხოლოდ იმი-ნათვის, რომ განსაძლესა და სა-ფრთხეს ამეცილებინე. ამა ახლა მი-თხარი, მეგობრებო ერთ მე და შენ თუ მტრები?

— მეგობრები, — მიპასუხა ანტო-ნისა.

უყურად იგი დაიხარა ჩემსკენ და გულზედ მომეკრა. ყმაწვილი ქალი სტარიდა. მეც ძალიან ვეუბ ადულ-

რომდებრ იჯდა, და ანტონისკენ მი-წვირე.

— იტარებენ?
— ძალიან.

ხელი გამოართვი — თანესავით უხურდა.

— ხომ იცი—დაუწყე მამაშვილუ-რის კოლოთი.—იცი, თუ გულზედ ადამიანს, რომ მაემეგება ხოლმე აღმინებს, რო-ცა თვისი ფეხებს იმას განუზიარებს, ვისაც იგი უყვარს და პატივს სცემს. შენ ჩემზე სჯობა იმისათვის, რომ აწელიაფერი პარდაპირ აღმოგიქვი, არა დახედავ-რა. შენ სტყუა და ამ მხრივ სიამარვე არ მოგიძღვის. თუ ისე გელაპარაკებოდა, მხოლოდ იმი-ნათვის, რომ განსაძლესა და სა-ფრთხეს ამეცილებინე. ამა ახლა მი-თხარი, მეგობრებო ერთ მე და შენ თუ მტრები?

— მეგობრები, — მიპასუხა ანტო-ნისა.

უყურად იგი დაიხარა ჩემსკენ და გულზედ მომეკრა. ყმაწვილი ქალი სტარიდა. მეც ძალიან ვეუბ ადულ-

რომდებრ იჯდა, და ანტონისკენ მი-წვირე.

— იტარებენ?
— ძალიან.

ხელი გამოართვი — თანესავით უხურდა.

— ხომ იცი—დაუწყე მამაშვილუ-რის კოლოთი.—იცი, თუ გულზედ ადამიანს, რომ მაემეგება ხოლმე აღმინებს, რო-ცა თვისი ფეხებს იმას განუზიარებს, ვისაც იგი უყვარს და პატივს სცემს. შენ ჩემზე სჯობა იმისათვის, რომ აწელიაფერი პარდაპირ აღმოგიქვი, არა დახედავ-რა. შენ სტყუა და ამ მხრივ სიამარვე არ მოგიძღვის. თუ ისე გელაპარაკებოდა, მხოლოდ იმი-ნათვის, რომ განსაძლესა და სა-ფრთხეს ამეცილებინე. ამა ახლა მი-თხარი, მეგობრებო ერთ მე და შენ თუ მტრები?

— მეგობრები, — მიპასუხა ანტო-ნისა.

უყურად იგი დაიხარა ჩემსკენ და გულზედ მომეკრა. ყმაწვილი ქალი სტარიდა. მეც ძალიან ვეუბ ადულ-

შემოვლოთ ჩვენს ცხბრებებს. აი, მაგალითად, ამ თვისთვის უკანაშეს, კერძოდ, დიდი ტვილისის რეინის გზის ევანჯელის, ერთი მოწვევა ჩამოსვლა სიკინის პირველი დაწყებითი სკოლისა, ოსტრეთის მარხიდან, გარდა კიკურამე. მისულა თურმე კასაში ბილითის სასიყდელად. ამ დროს გარეული ვიღაც ბოროტი სული და დაუწრებელი უბედური, რომ მცემკენებური ვარ, ერთად წაიღიერეს; მოიტაცა ეს ფული და მე ნახევარ ფასად წაიღიერებო; ნაცნობი კონდუქტორი მყავს, იმას გაუჩივებო. მისცა თურმე გამოუტყდებო ბავშვმა მათი მართი, მისთან დაწინაურებების საბაგი ვულტემა და უფროა: ეს ბარგი ჩემია, მანამ მოვალ, თვალს დაიკვირე. ელოდებოდა თურმე ეს უბედური არ წახვრებო, სანამ მატარებელი არ მახვრებო. წაიღიერა თუ არა მატარებელი, მერე-კი მართა საშინელი ტირილი და ვაგება თორმეტის წლის ბავშვმა და მამამ, რომ ვიღაც ბოროტმა სულმა მოატყუა. სახარალო იქვე დარჩა წაუტყდელი.

* 20 ივნისს, ორშაბათს, წარმოუდგინათ გარკვეული ტვილისიდან წასულს არატყდებო პოესა ავ. ცგარელას „კომიდიის“. ამ წარმოდგენაზე ხალხი უფრო ბლომად დასწრებო, ვიდრე პირველზე, წინა დღეს. ორისავე წარმოდგენიდან წაიღიერა და ჩინეთი ამ სახარების ოცნებების მოთავეის ოც თუნამდე, ყველა ხარჯს გარდა. თვით პიესისაც საკმაოდ კარგად ჩუქვლია. მონაწილეობა მიუღიერა: ქ. ლ. ჩერკეზიშვილისა, კ. ყფშიძისა, ს. ციციშვილისა და ბბთ. კ. ყფიანს, გ. აბაშიძეს, ს. მგალობლიშვილს და სხვათა.

* ქართლში დაიწყო, რომ ამ დღეებში ვიღაც ბოროტი-გამწარბეელი ტყეხილი წაუტყდეს სოფლის „მაქაშეთი“ ო. ნ. დ.—ძის სახლსა.

* ამ დღეებში კულა გლდანელი ბაქოში წაიღიერა და იქ დაეჭიდა ალბიჩილის მოქიდავის სპარსელსა დატირებულს, ხალხი დიდის ამბით მოვიოლა და თურმე ამის ჰილობას და დიდ-ძალიც დაეწრა თვით კილობაზედ. პოლიცია ძალიან ფიხილობდა, რომ დასწრებით რაიმე უწყსოვ-

ბა არ ჩაეღიანათ, იმდენად აღელვებულნი იყვნენ თურმე მცოდნეი კილობის მოლოდინით. დასასრულს, როგორც განხილეს „კასი“ გაცნობებს, აღტი-აილიცა დაამარტვა გლდანელი და სასრულგები დიდის ამბით მიგებნენ თავიანთის მოქიდავის გამარჯვებას. ხალხს იმდენად შეუთავდა თურმე, რომ პოლიცია საკლავად აღუქრიალეს კილობას და გლდანელი ტვილისში განაოტყდებო.

* ქუთაისი: კერას, 19 ივნისს, ქუთაისის საკეთილდრო სობოროში იყო მწირველი ყოვლად სამღვდელი გბრიელი. ვალობა ქართული იყო, ხალხი ეკლესიისში მრავალი მოვიდა. ბევრი მათ რიგებში იყვნენ იმერულის გლობის მცოდნენი. მართლაც მშვენიერად იგალობეს მთელის წარების საგალობლები, ხოლო „მშაპსი“ და „მამია ჩეგრა“ წაიკითხეს. ზოგიერთი ეტყობათ და გაკვირდნენ ეკლესიისში შემოსულისათავე, როდესაც ვაგიორგს ქართული ვალობა. ძლიერ კარგი იქნებოდა, რომ ყოვლად სამღვდელის იმერული მგალობლები იგალობდნენ, როდესაც რუსულის მგალობლების სობორო აზა-ლობს სობოროში. ბევრს, ჩასაკვირველია, ეტყობათ ქართული ვალობა, როდესაც მთელის წლის განმავლობაში კარგია თუ ერთხელ ამ ორჯელ ვაგიორგით ეს ვალობა. მშვენიერად სიტყვს და სასიამოვნოდ აღმოცნობდა „წინადა დმორა“ საკურთხევილიდან მთავარ დაცენის შარაბისი ბანის თქმით, ჩვენდა სამშუხარო, როგორც ეციოთ, ეს მგალობლები არავის ასწავლიან ამ ვალობას. ამ სამხსოვრია წარების ვათავეების კარგად ლამაზად იქადაგა ამვე სობოროს დაცენაში მ. ვამბოლი ცაგარევიშვილმა. თქვა, რომ ჩვენ აზ უნდა გვეპანდეს იმედი დაკარგული საილის საკურთხელო სულის ცხბრებზე და რა საშუალებით შეგვიძლიან ჩვენ სასუფეველი ემილით, ანუ დავიკვიროთ.

* ქ. სიღნაღი: 18 ივნისს მობრძანდა თვალადგან მათი ყოვლად უესამღვდელი სობორო, საქართველოს გენერალის პოლი. ეკლესია და იმისი კარამიდაო სავსე იყო ხალხით.

რეგულიის მხით რაღასაც მტყეფება და მტყეფარება. ეხედვ, ვგრძობა, აქ არის, ჩემს ახლო, თუმცა ისიც ვიცი, რომ შორს იმყოფება, შორს. ელოცულობ, მაცნობარსა და ლტინის მშობლობა ესთხოვ, რომ თავისი მოწყვეტ ხელი მოამაშელონ და დამიხსნან როგორმე, დამიფარონ, დამიწყოფონ იგი, მაგრამ ხმა, ენა, ბავ არ მემორჩილება. ჩემის პირიდან, მართალი, ღოცვა და ღაღად მოიხსის, ხოლო ჩემის სხისა - კი არა, არამედ იმის ბედნიერების მავდებლობა. ნეტა რა საწამლაი დამალევენა და თოლისმა მიყო, რომ ამ სიტყვების თქმა ვაგებდეთ და სირცხვილით თქვე დედაწიწა-კი არ ჩამიბტანს, ექიმო!

— სოქი, სოქი, ილაპარაკე, — ეუფხოს ალერსიანად. — ლაპარაკი გულის მოგონებებს, დავიმშობებს.

ყმაწვილი ქალი დემუა იატყუებდ, ხელები ცად აღმართა, ღოცულობდა, სტიროდა, ცრემლებს აფრქვედა და, ბოლოს, ქეთინი დაიწყო. ის ევაჭობდნენ, რომ არ დამეშალა და დაეუცადე, ვიდრე გონზედ მოვიდოდა,

პოლიდი ინატრა მრავალი ვამიერ დღევანდლობა საქართველოს, სხვათა შორის იმან აუხსნა მოლოცეთ იმითი ვაღმდებლობა, ნანდრემდე თვით მოწვევებთან; საღილის შემდეგ წაბრანდა წმ. ნინოს მონასტერში, სადაც დაუხვდნენ ბერები. სადა-მოსა ღოცის შემდეგ პოლიდი და-არა მთლად მიანასტერი და დიდად მოიწონა ძველი მატარობა. კვირა დიდი მოიხსინა წირვა სიღნაღის მთავარი-გელოზის ეკლესიაში. წირვა მთლად რუსული იყო. ვალობდნენ პაქურის სკოლის შვეიცრები სანდრა ჩანავევის ლობჯინაობით (კარდანასის სოფლის მასწავლებელი). თუმცა ხორა პატარა იყო, მაგრამ რაც შეეფერება სიღნაღს, მშვენიერად ვალობამ, ჩანავეის კოლასში, დაატყდა მსმენელნი. თვით პოლიდი მოიწონა ვალობა. პარაკლისის შემდეგ, რომელიც იყო ვაღმდელი წმ. ნინოს სახელობაზე, მოლოცეთ დაუფრეს პატარა-პატარა ვერები. საათის 11-ზე მათი ყოვლად უესამღვდელი სობორო ვაგიორგ ქალაქისკენ. მანამ სიღნაღს არ ვასკოლა, შარების რეკა არ შეწყვეტილა.

* სოფ. ახაშენი (სიღნაღის მახრია): ამოდნმა აღდრებმა ლამის ქირხანულები სრულიად ვაუფუქს; ისეთი ტყუა და გრავება არის, რომ აღმდინარე გული უსჯევდა. ამ ერთი კვირის წინად მქნამ საოფლის მთავარი დღესაც ისე დაბარბოდა, რომ ერთი დღესაც უშეშლად არის. ბუფეცი (18 თიხაბერი) დავცა ვრის ღუხარს. თურმე ბებერი დედაკაცი ღოცობს ანუ ვაღმდებლობა და ისე უცხრათ ვაგიორგ მტეს სი საწაული ბებერი, რომ კოვში ხელში დარჩნებოდა (სოფელს ევლისციხეს უფრო დიდი მტეხი დავცა).

* სამეგრელო: ვასულს მათის თიხე-თიხე დაწინაურთა კრებამ ვაღმდებლობა შეიცვალდა ვაჭართი ჩუბარბის სახლი, რომელშიაც ეხლა სენაკის სათავადანაშაურა სასწავლებლობა მოათავსებო, ან-და ბაქის საშუალებით ახაშენის ახალი სახლი სკოლისათვის. ამასთანავე, თუ მოხერხდა, სექტემბრისთვის ვეჭარბათ პირველის კლასის ვამართვის, რომელსაც პრაქტიკული ხასიათი უნდა ჰქონდეს, რადგანაც

მოსულიერებობდა. ამის შემდეგ წამოვიყენე და ბაქანზე რამდენჯერმე ვაუტარ-გამოვტარე. იმისი ქეთინი, ულტაცებელი ღობარები, ცრემლები, ახალბაბა არ მავიერებდა, ხოლო მამიბებდა-კი, საფრთხილოდ მიმანდა. რომ ბერტს რომ იმისთანა დროს ჩამხვდებოდა იგი, ვანებადანეულს ყმაწვილს ქალზე, რომელიც ოცის წლი-საც არ იქმნებოდა, ადვილად ვამარჯვებდა. ანტონიაც იქნება დაყო-ბილი, მაგრამ შემდეგ-კი თავს ახატებოდა რასმე. ვიცოდა იმის ხასიათი, რომ სინანულით ვერ იტყარებდა, სირცხვილს ვერ აიტანდა, ვერ იტყებდა, ვერ იტყებდა.

ჩემს წინაშე წამოთავსებულმა ვანდობამ, ცრემლებმა, ღოცვამ და ღაღადისმა ანტონია ცოტაოდ დაშოშმანდა ჩემმა ვატარ-გამოვტარებამ ხომ სულ ვანებდად მოვიყვანა.

— შეგიძლიან ვანმკურნოთ, ექიმო? — შემოთავაზებდა დამეკობის ყმაწვილი ქალი. — რასაკვირველია — მტყი, — ეუბანსტეხ სიცილით და მხოლოდ იმის

ეს სკოლა პრეფესორალურ სკოლადა უნდა აქციონ შემდეგში.

თავადი სამეგრელოსი, სასტატო მზრუნველი სენაკის საწავლებლის სასწავლებლისა, შეგებარდა შემოსწორის სასწავლებლებს ყველა სამეგრელო იარაღები, თუ კარგ სამეგრელო სასწავლებლად ვადაკეთებდა. იმდობა, თავად-ანაშაურობა, საქართველოში მოიკრან იმ ფულს, რომელიც ამას წინად ვაიწერა სახლის ახაშენებლად.

სენაკის მტყეფებლებსაც თავისის მტყეფვად ვაღმდებლობა და სილის მოტანა, რაკ-კი სხლის აშენებისათვის საკვირ იქნებოდა. ერთის სიტყვით, ყოველივე ვაგებობა ხელს ვეწყოდა, რომ ეს საქმე რიგიადად ვადასრულებო.

წარსულს 188% სამოსწავლო წელს სენაკის საწავლებლის სასწავლებლის კურსს შეასრულა ვვ შევირება, რომელიც ქუთაისის პროგიმნაზიის პირველს კლასში უნდა ვადაგვეყვანა, მაგრამ პირველს კლასში სულ სხვა ვაყვანა აღმოჩნდა და ჩვენ იმ უკლებლი ვიყავით ვვ შევირება-დავან მხოლოდ 16 ვადაგვეყვანა. სამი შევირება-კი ვგამენით მიღებულ იქნა სამეგრელოს სასულიერო სასწავლებლის II კლასში. წელს, ე. ო. 188% სამოსწავლო წელს მეოთხე მოსამდებლობის კლასში 44 შევირდი იცებლობა. ამჟამად მართა 14 შევირდი ვადაყვანილი იქნა პირველს პროგიმნაზიულს კლასში, რადგან მათი ვაყვანა აღარ შეეძლო სენაკის სათავადანაშაურა სასწავლებლის. კლდე ვადაგრა ვვ შევირდი, რომელიც მუკრევილი არიან ვანაჯიონ სწავლა-მეცნიერება, მაგრამ სად და როგორ მშობლობი კურს-დასრულებულ შევირდების მოდიან და ვგვზოვენ: ოლონ თქვენ პირველი კლასი ვამართეთ და ხარჯს ჩვენ ვიყვანებოთ. ამ ვარემობას საქარა ვურაღებდა ვამართობთ და დროებით, სანამ სკოლისათვის ახალს სახლს ვაშეშებდეთ, ერთის წლის ვადით ვიჭარავთ კლდე ერთი ოთახი და ვვ შევირდისათვის ვაგებნათ პირველი კლასი. თავად ახანურბაობა უყვე ვაღმდებლობა აქვს ვაგებნაობა სწავლისათვის ქარა. აქედანაც საკმაო ფული ვეგროვებდა, ვვანებ, პირველის კლასის ვანებზე არ ვაგვეჭირებდა

ფიქრი მქონდა, რომ დამეშვიდებინა როგორმე.

— მე დანაშაული არა მქვს — რა, ვეუცხებო, — თავს მართოლობდა ვანტონია. — მე თითონა — არ ვიცი, როგორ მოვალწიე აქამდე, რომ ამიყოლა, რომ ვამიტყავა. იმან მიიხზო, რომ მშვენიერი ხარო, და მეც თვე-მოწონებით ყურს ვუდებდი; მიიხზო, რომ ვიტანჯებოდა, და შემებრა; მიიხზო, — მიეკარხარო, და დიდი ძალა და ღონე დამქარა, რომ დამეჭრებინა როგორმე, დამეჭრებინა ის ადამიანი, რომლის სიტყვებსაც აღტაცებში მოვავდი, რომლისათვისაც მინდა დამეჭრინა, რომ მცე, მეც მს...

აქ შესვდა კარგა ხნს და ხელზე დამეჭრინა. — ეს ხომ თქვენ მიყავით, ექიმო, თქვენ ვამათაღისწინებინეთ, ჩემს გულში თქვენ ვამახვდეთ, როცა მით ხართ, რომ ვატყუებს, ცბირობობს. თქვენი სიტყვები ვემეწავა, ოცნებისაგან ვამოკრეკეთ და ვიჭრენ, რომ საძველი, საზოგადო ვიყავი. ის ახრი და ვიჭრე, რომ სტორობს, არ იტანჯება,

დაბაბ სეფელი

(მწერელი აბაგეი)

სოფელი ვინაზისი. წინარებს სულ 52 კომლი ვლტობა, რომელიც სხიბურბებე მამა-პაპის ადითით ვრლონ დარბაზებში. სოფლის ვარგე-მო კარგად მშვემეველები ვენახებია და ვენახებს მუწანე მთები აქარეს ზღუდვსათით. სამხრეთ დასავლეთით საკმაოდ ხშირი ტყეა ატყობი. ვენახების შუა მამლის მდინარე ვაეუთრა, რომელიც რწყავს ოთხის სოფელს მამულტობა. ამ კეთიურს დიდი თავის მოვიყენება სკინდა თურ. მე წინად და ბევრის ვარის ვენახისათვის მოუშვებია თვით და პირის, არ კლდე ზედ უშახედ ვადაუწყებო, მაგრამ ვხლა პატარა ბოგირბესც ვეღარას ავლებს ვა ჩენი ონავარი მდინარე და ან ოლოთა, როგორც მოვიყენებოთ თვით, როდესაც ტყეები სულ შემოაკრეტეს, ვა ვაყვს, რომ დიანახოთ აქაური ტყეები, ტყე არ ვეგონებოთ! კლდე კარგი, რომ აქაური ტყეები სულ თავად-ანაშაურებს არ ვეუთვნის, თორმე აქამდე ჰქრიაა... სამხრეთელიც ღარი იქნებოდა, მაგრამ უფლის მადლით ზოგი სახელმწიფო და ზოგი საზოგადო. ამ ვარის ტყეებს რაგზედ მხარობენ. ასეთი ვარის, წინარების ვლტობა უფრო ტყით ხარგებლობს, ვიდრე მამულის შემოსავლით, რადგანაც აქაური სახსარი მიწა ძალიან არ ამღვეს ხელს ვლენსა და ვენახებუც ადვილად ირთივლებდა და ისე ტყეებია. უფრო კი იმ და ვემე მიატყვს ვლტობა ვასასილელი ტვილისში და ხან კირი-გარშიაც, მაგრამ დიდს ხერის ალორე ამაში ჰხედვს ვლტობა-საშინლად ბევრი წერილობანი ხარეჯი აქვს მემუც ტვილისში წაღებდა. ვხლა რაღაც ახალი ხარეჯი, ურუმზედ ორი შაური, მოგანტობ და ახა ახლა უფრო რაღაც სახერის უნდა იყოს! როგორც მოგანტონეთ, სულ 52 კომლი ნამდვილი ქართველი ვლტობა სოფ. წინარებში. ამითი არც ერთი კომლი თავად, არც ახანურბო, არც სოჭინი არ ურევი, რის გამოც მკვიდრის ზეწმეულებზედ არავითარი ვაგებნა არა ჰქონია ამ ვარის ხალხს. საზოგადო ვეს ხალხი შოთის მოვიყვანა, ამასთან ძალიან პატ-

არ ვუყარავ არც, როგორც მარწმუნებს-მეთქი, მამარზებდა, მიღობდა ვერც ცნობის-მოვიყვარება, შემდეგ ექვს და ბოლოს კელოტობაც დავწყვე, მინდობა, რომ ცბიერების ნიღამი ამეგლოჯნა იმისთვის, თავი შემეყვარებინა, ვერგი ამომეყვარა, მაგერი ვარდამხანდა, რომ რად ვატყუებდა-მეთქი. ასე ვეჭარბოდა, — ვანარბობა ყმაწვილმა ქალმა ხელების მტყეფით; — და იმან-კი, ვის დასჯასაც მოწველი ნებულთ ვიყვე, შემომეგდა, ცრემლი დაეფუნებ ვლტობაში... და აი... ეხლა იმისი ვარა, იმას ვეუთვინ!

ამ ვულწორულ აღსარების მოსმენაზე ჩემდა უნებურად დარწმუნებოდა ვერცე, სისლი თვით ამიყვარებო. ეს უნებურება ხომ ჩემი უნარი იყო, მე მოვიქმედე და თან ჩემს ტყუალს წარმოადგენილი მქონდა, რომ ძალიან ვონაივად ვიქტევი-მეთქი.

— ახ, ვეწოდ ეს, რაც ეხლა ვემუხებებით, მინდა დავვივართო, დავიმალათ და არ შემოდინა, ჩემს სიძველით, რომელიც მამისმინეთ, რომ შემეწილოს, უკანვე დავბარებდებო.

